

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาติดตามการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ดังจะสรุป อภิปรายผลและ ข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

- 5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 5.2 วิธีดำเนินการวิจัย
- 5.3 สรุปผลการวิจัย
- 5.4 อภิปรายผลการวิจัย
- 5.5 ข้อเสนอแนะ

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรตามบทบาทของผู้บริหารและครูผู้สอน
- 2) เพื่อประเมินคุณลักษณะของนักเรียนตามจุดหมายของหลักสูตร
- 3) เพื่อศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตร ในด้านการเตรียมความพร้อม การจัดการเรียน การสอน การนิเทศติดตามประเมินผล
- 4) เพื่อศึกษาแนวทางในการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ

5.2 วิธีดำเนินการวิจัย

5.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูผู้สอนและ นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่นที่เปิดการเรียนการสอน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 47 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 1) ผู้บริหารและ ครูผู้สอน ใช้วิธีเลือกกลุ่มแบบเฉพาะเจาะจง ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 341 คน 2) นักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้วิธีเลือกกลุ่มแบบบังเอิญ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 377 คน ขนาดของ กลุ่มตัวอย่างได้โดยวิธีเปิดตารางของ R.V. Krejcie และ D.W. Morgan

5.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสำรวจและแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และได้พัฒนา ปรับปรุงแก้ไข โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความตรงและนำเครื่องมือวิจัยไปทดลองใช้ที่ โรงเรียนเชียงยืนพิทยาคม โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการครู จำนวน 30 คน และนักเรียนจำนวน 30 คน เพื่อค่าความเที่ยง ผลการทดลองมีดังนี้ 1) แบบสอบถามสำหรับข้าราชการครู ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .87 2) แบบสอบถามสำหรับนักเรียน ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .89

5.2.3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและบางส่วนที่โรงเรียนตอบรับโดยจัดส่งคืนทางไปรษณีย์ ได้ข้อมูลที่ส่งคืนมาเป็นฉบับที่สมบูรณ์ จำนวน 701 ฉบับ จำแนกเป็น 1) แบบสำรวจ จำนวน 47 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 2) แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร จำนวน 47 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ครูผู้สอน จำนวน 263 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.46 3) แบบสอบถามสำหรับนักเรียน จำนวน 344 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.25 ข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ

5.3 สรุปผลการวิจัย

5.3.1. สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

1) สถานภาพของผู้บริหารและครูสอน โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 59.0 มีอายุระหว่าง 30-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.0 อายุราชการ 11-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.2 มีตำแหน่งเป็นครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 84.8 ระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 83.9 2) สถานภาพของนักเรียน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 62.1 และอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 52.9

5.3.2 สภาพการใช้หลักสูตร

โดยภาพรวมแล้ว โรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติตามการใช้หลักสูตรตามแนวการใช้หลักสูตรทุกด้าน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่สามารถปฏิบัติได้ครบถ้วนตามแบบสำรวจทุกรายการ

คิดเป็นร้อยละ 100 มี 3 ด้านดังนี้ 1) การประชุมครูเพื่อชี้แจงรายละเอียดของหลักสูตร 2) การส่งเสริมให้ครูทราบระเบียบว่า ด้วยการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรฉบับปรับปรุง 3) การกำหนดภารกิจหน้าที่และความรับผิดชอบของครูผู้สอน ด้านการเรียนการสอน

ส่วนภาพรวม สภาพการใช้หลักสูตรจากแบบสอบถาม ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก การใช้หลักสูตรตามบทบาทของผู้บริหาร โดยภาพรวมแล้ว ผู้บริหาร มีการปฏิบัติตามหลักสูตรอยู่ในระดับ มาก ที่ปฏิบัติได้มาก 3 อันดับสุดท้ายคือ 1) การจัด ประสพการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมให้นักเรียนเห็นช่องทางการประกอบอาชีพ 2) การจัดให้ นักเรียนได้ศึกษาสภาพสิ่งแวดล้อมและความต้องการของท้องถิ่นในด้านต่างๆ 3) การจัดอบรมครู เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรและการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร และการใช้ หลักสูตรตามบทบาทของครูผู้สอนอยู่ในระดับ มาก ที่ปฏิบัติได้มาก 3 อันดับสุดท้าย คือ 1) ใช้แหล่งวิทยาการได้อย่างเหมาะสม 2) สอนตามแผนการสอนที่จัดทำขึ้น 3) สามารถผลิตและ ใช้สื่อการสอนได้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนด

5.3.3 คุณลักษณะของนักเรียนที่พึงประสงค์

โดยภาพรวมแล้ว ทั้งผู้บริหารครูผู้สอนและนักเรียน มีความคิดเห็นตรงกันว่า นักเรียน ส่วนใหญ่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตรอยู่ในระดับ มาก ทุกเรื่อง ยกเว้น เรื่อง นักเรียนมีความสามารถในการผลิตชิ้นงานและมีรายได้ระหว่างเรียนอยู่ในระดับ น้อย และ คุณลักษณะที่อยู่ใน 3 อันดับสุดท้าย คือ 1) นักเรียนรู้จักประหยัด 2) นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน และ 3) นักเรียนมีความรู้และทักษะเฉพาะด้าน

5.3.4 ปัญหาการใช้หลักสูตร

โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น มีปัญหาการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับ น้อย ทั้ง 3 ด้านคือ 1) ปัญหาการเตรียมความพร้อม 2) ปัญหาการจัดการเรียนการสอน 3) ปัญหาการ นิเทศติดตามประเมินผล

ด้านการเตรียมความพร้อม โดยภาพรวมและรายเรื่อง ปัญหาอยู่ในระดับ น้อย ยกเว้นเรื่อง 1) ครูได้รับชั่วโมงสอนมากเกินไป 2) โรงเรียนไม่มีงบประมาณที่จะจัดซื้อสื่อการสอน มีปัญหาอยู่ในระดับ มาก

ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมและรายเรื่อง ปัญหาอยู่ในระดับ น้อย ปัญหาที่ควรปรับปรุงมาก 3 อันดับแรกคือ 1) นักเรียนไม่ได้ลงมือปฏิบัติจริงที่จะทำให้เกิดความ คิดรวบยอด 2) ครูสอนโดยไม่ฝึกให้นักเรียนใช้ทักษะกระบวนการ 3) ครูไม่ได้นำผลการเรียน ไปปรับปรุงการเรียนการสอน

ด้านการนิเทศ ติดตามประเมินผล โดยภาพรวมและรายเรื่อง ปัญหาอยู่ในระดับ น้อย ปัญหาที่ควรปรับปรุง 3 อันดับแรกคือ 1) โรงเรียนไม่มีการวางแผนการนิเทศภายในที่เป็น ระบบ 2) โรงเรียนไม่ได้ประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง 3) โรงเรียนไม่ได้ประเมิน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตร

5.3.5 แนวทางการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ

ผู้บริหารและครูผู้สอนได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ 5 อันดับแรกไว้ดังนี้ 1) โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณ เพื่อผลิตจัดหาวัสดุอุปกรณ์และสื่อการ สอนให้เพียงพอ 2) โรงเรียนจัดการอบรมประชุมสัมมนาให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร 3) โรงเรียนควรมีอาคารสถานที่ ห้องปฏิบัติการและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆอย่างพร้อมเพียง 4) โรงเรียนควรมีความพร้อมด้านเอกสาร วัสดุอุปกรณ์ หนังสือและแหล่งวิทยาการ 5) ผู้บริหารและ ครูผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจการใช้หลักสูตรมากขึ้น

5.4 อภิปรายผลการวิจัย

5.4.1 สภาพการใช้หลักสูตร

1) จากการสำรวจสภาพการใช้หลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามหลักสูตรในทุกด้าน ทั้งโดยภาพรวมและราย เรื่อง การปฏิบัติตามหลักสูตรในรายเรื่อง มีการปฏิบัติอยู่ในระหว่างร้อยละ 51.1-100 โดยมี ข้อสังเกตว่า มีรายการที่โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้ครบร้อยละ 100 ได้แก่ 1) การประชุมครูเพื่อ ชี้แจงรายละเอียดของหลักสูตร 2) การส่งเสริมให้ครูทราบระเบียบว่าด้วย การวัดและประเมิน ผลตามหลักสูตร 3) การกำหนดภารกิจหน้าที่และความรับผิดชอบของครูผู้สอนด้านการเรียน การสอน ประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของกรมวิชาการ(2535) เรื่อง “ภาพรวมการ ใช้หลักสูตร 2533” ซึ่งพบว่า ในการให้ข้อมูลว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตาม หลักสูตร ผู้ใช้หลักสูตรส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 60 เห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติตามหลักสูตรครบ ทุกข้อ จะเห็นได้ว่าการที่โรงเรียนต่างๆไม่ว่าจะสังกัดหน่วยงานใดที่มีส่วนเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

โดยใช้หลักสูตรเป็นข้อกำหนดในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารและครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการบริหารหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อแปลงหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้เอง จึงทำให้โรงเรียนส่วนใหญ่ต้องปฏิบัติตามหลักสูตรและระเบียบราชการ ส่วนผลการปฏิบัติจะบรรลุจุดหมาย แนวทางที่หลักสูตรกำหนดไว้นั้นโรงเรียนส่วนใหญ่จะไม่คำนึงถึงมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเรื่องคุณลักษณะของนักเรียนตามจุดหมายของหลักสูตร ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติร้อยละ 76.6 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง เท่านั้น ในประเด็นนี้ ตามความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า กรมวิชาการควรศึกษาติดตามการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้นำข้อบกพร่องมาปรับปรุงและพัฒนาการใช้หลักสูตรต่อไป.

จากข้อสังเกต ผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น ในรายเรื่องที่ปฏิบัติการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับ น้อย 3 อันดับสุดท้ายคือ 1) การจัดประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมให้นักเรียนเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ 2) การจัดให้นักเรียนได้ศึกษาสภาพสิ่งแวดล้อมและความต้องการของท้องถิ่นในด้านต่างๆ 3) การจัดอบรมครูเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรและการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตร จากประเด็นเรื่องการจัดประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมให้นักเรียน และการศึกษาสภาพความต้องการของท้องถิ่นสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เจิม สืบขจร (2527) , ขนิษฐา สมิตร์ไมตรี (2528) , สุวรรณ อาสนะ (2534) , สงกรานต์ คำพิไลย์ (2535) , ประสพ โพธิสม (2535) , กรมสามัญศึกษา (2535) ซึ่งพบว่า โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ในวิชาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่น ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และที่ตั้งของโรงเรียนห่างจากที่ฝึกงานครูไม่ปรับปรุงวิธีสอนตามแบบใหม่ เช่น การสอนแบบแก้ปัญหา แบบสืบสวนสอบสวน หรือแบบสร้างสถานการณ์ ซึ่งเป็นปัญหาในการบริหารและการใช้หลักสูตร ดังนั้น ครูจึงควรใช้เทคนิควิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในปัจจุบัน ควรใช้กลยุทธ์ใหม่ๆที่จะเสริมสร้างประสบการณ์และการเรียนรู้แก่นักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนสอนควรเน้นให้เด็กคิดมากกว่าท่องจำ มีการฝึกประสบการณ์ให้นักเรียนนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ ตามโครงสร้างหลักสูตรระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่นักเรียนต้องลงทะเบียนเรียนในหมวดวิชาบังคับเลือก โรงเรียนควรเปิดแผนการเรียน ให้สอดคล้องกับความพร้อมของโรงเรียนและความต้องการของท้องถิ่น จากเหตุผลดังกล่าว ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรมีสำรวจความต้องการของท้องถิ่น ก่อนเปิดแผนการเรียนและพยายามจัดครูที่มีความรู้วิชาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่นเข้าสอนในวิชาพื้นฐานอาชีพ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการนั้น ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กได้เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพตามความถนัดและความสามารถของตน และ

มีโอกาสดำเนินการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงด้วยตนเอง ที่บ้านหรือในชุมชน ซึ่งผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ก็มีความต้องการให้โรงเรียนฝึกอาชีพระยะสั้นให้แก่ นักเรียน เพื่อการประกอบอาชีพในอนาคต จากประเด็นนี้ ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนควรเปิดการเรียนการสอนแบบหลากหลาย โดยครูผู้สอนจะต้องปรับเนื้อหาและกิจกรรมการสอนให้ผสมผสานกลมกลืนกันระหว่างวิทยาการสมัยใหม่และภูมิปัญญาชาวบ้าน รวมทั้ง การฝึกประสบการณ์ตรงทางวิชาชีพ เพื่อนักเรียนจะนำไปปรับประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

จากผลการวิจัยในหัวข้อเรื่อง การจัดอบรมครูเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร ประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เอกชัย กาญจนนา (2531) , ปรีชา บุญคมรัตน์ (2532) , วิจิตรา บุญบา (2535) ซึ่งพบว่า โรงเรียนจัดครูไปอบรมให้มีความรู้ ความเข้าใจหลักสูตร การที่โรงเรียนควรจัดส่งครูเข้ารับการอบรมการใช้หลักสูตรก็เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถของตนเอง ให้ครูมีความสนใจหลักสูตร เพื่อให้เอื้อต่อการบริหารและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้เกิดผลของงาน มีการติดตามการใช้หลักสูตร พัฒนาปรับปรุงกิจกรรมการสอนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การอบรมสัมมนาดังกล่าว จะทำให้ผู้บริหารมีบทบาทในการเป็นผู้นำทางวิชาการ ส่วนครูผู้สอนก็จะมีทักษะในการสอนเพิ่มขึ้น ดังนั้น โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรจัดประชุมสัมมนาครูเกี่ยวกับหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อค้นหาปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นหลังจากการใช้หลักสูตร จากผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาและนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงพัฒนาการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ จากประเด็นนี้ ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดหรือกลุ่มโรงเรียนควรที่จะได้มีการจัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแนวทางการใช้หลักสูตรร่วมกัน การประชุมสัมมนาจะทำให้โรงเรียนแต่โรงเรียนมีมาตรฐานที่ใกล้เคียงกัน ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียน

จากผลการวิจัยสภาพการใช้หลักสูตรตามบทบาทของครูผู้สอน พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับ มาก มีข้อสังเกตว่า มีการปฏิบัติได้น้อย 3 อันดับสุดท้ายคือ 1) ใช้แหล่งวิทยาการได้เหมาะสม 2) สอนตามแผนที่จัดทำขึ้น 3) สามารถผลิตและใช้สื่อการสอนได้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนด จากผลการวิจัยเรื่องการใช้แหล่งวิทยาการได้เหมาะสม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพล วังสินธุ์ (2531), เมตตา ท่งสามสิบ (2534) โรงเรียนขาดแหล่งวิทยาการและสถานประกอบการ ซึ่งการใช้แหล่งทรัพยากรชุมชนที่เหมาะสมจะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จากเหตุผลดังกล่าว การใช้แหล่งวิทยาการที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็น การใช้ห้องสมุด อุทยานทางวิชาการ สวนป่า สวนสมุนไพรในโรงเรียน รวมทั้ง

การใช้แหล่งทรัพยากรชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณให้แก่ห้องสมุดอย่างเพียงพอ กับความต้องการในการศึกษาค้นคว้าของนักเรียนและครูผู้สอน ครูบรรณารักษ์ควรจัดให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมและกระตุ้นการอ่าน เช่น จัดนิทรรศการ จัดบอร์ดความรู้ แนะนำหนังสือใหม่ เป็นต้น และครูผู้สอนก็ควรมอบหมายงานให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าทั้งด้วยตนเอง การทำงานกลุ่มจากแหล่งวิทยาการของโรงเรียน จะช่วยให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน และมีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะยิ่งขึ้น สำหรับการใช้แหล่งทรัพยากรชุมชน มักปรากฏว่า โรงเรียนนำทรัพยากรชุมชนมาใช้บ้างหรือไม่ได้มีการสำรวจแหล่งทรัพยากรชุมชน จึงทำให้ไม่ได้นำแหล่งทรัพยากรดังกล่าวมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ประกอบกับบางพื้นที่ทรัพยากรชุมชนมีน้อย วิทยาการท้องถิ่นมีความรู้ตามภูมิปัญญาชาวบ้านแต่ขาดประสบการณ์หรือความชำนาญในการสอน จึงไม่ให้ความร่วมมือในการถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้ ทั้งนี้ ครูผู้สอนควรปรับการใช้หลักสูตรโดยใช้แหล่งวิทยาการต่างให้มากขึ้นกว่าวิธีการสอนแบบเดิมๆ ที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง จากประเด็นนี้ ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า กรมสามัญศึกษาหรือสำนักสามัญศึกษาจังหวัด ควรจัดสรรงบประมาณให้พอเพียง เพื่อให้โรงเรียนต่างๆ ได้มีการพัฒนาห้องสมุดและแหล่งวิทยาการ ทั้งในและนอกโรงเรียนให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอน ทั้งนี้ เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ

จากผลการวิจัยในหัวข้อเรื่อง สอนตามแผนการสอนที่จัดทำขึ้น พบว่า มีการปฏิบัติในระดับ มาก โดยมีข้อสังเกตว่า ยังมีการปฏิบัติในระดับ น้อย กว่าเรื่องอื่นๆ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิจิตรา บุญบา (2535) ซึ่งพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการตามหลักสูตร ด้วยการยึดแนวทางตามจุดหมาย หลักการ โครงสร้างและเกณฑ์การใช้หลักสูตร ได้จัดประชุมครูเพื่อจัดทำแผนการสอน มีการจัดทำกำหนดการสอน บันทึกการสอน และเอกสารประกอบหลักสูตร ซึ่งการจัดทำแผนการสอน บันทึกการสอนถือเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องปฏิบัติ จากเหตุผลดังกล่าว ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรมีการตรวจสอบ นิเทศภายในให้ครูจัดทำแผนการสอนรายวิชา ในแต่ละภาคเรียนให้เป็นปัจจุบัน โดยควรให้ครูกำหนดกิจกรรมและใช้สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและจุดประสงค์การเรียนรู้ จากประเด็นนี้ กรมวิชาการควรจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร แนวการสอนออกเผยแพร่ เพื่อเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนได้เป็นแนวทางในการเขียนแผนการสอนและกำหนดกิจกรรม โดยกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ตามหลักสูตรไว้ให้ชัดเจน ซึ่งก็จะทำให้โรงเรียนแต่ละโรงมีมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนเดียวกัน โดยมีเป้าหมายหลักร่วมกันคือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นกำลังของชาติ.

จากผลการวิจัยในเรื่อง การผลิตและใช้สื่อการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนด พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก โดยมีข้อสังเกตว่าการปฏิบัติอยู่ใน 3 อันดับสุดท้าย ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาสนา ณ นคร (2533) ซึ่งพบว่า ครูขาดความรู้และทักษะในการสร้างเครื่องมือ ซึ่งโรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณไว้สำหรับผลิตสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอ จากเหตุผลดังกล่าว ครูจึงควรมีความรู้ในการผลิตและสร้างสื่อการสอน โดยให้สอดคล้องกับกิจกรรมและจุดประสงค์การเรียนรู้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ เรียนรู้ได้เร็วและประหยัดเวลายิ่งขึ้น จากประเด็นนี้ ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า กรมสามัญศึกษา สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดหรือหน่วยศึกษานิเทศก์ควรที่จะจัดอบรมการผลิตและการใช้สื่อให้แก่ครูผู้สอน ทั้งนี้ เพื่อให้ครูผู้สอนได้นำไปประยุกต์ใช้ได้ อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5.4.2 คุณลักษณะของนักเรียนที่พึงประสงค์

จากผลการวิจัย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมและรายเรื่อง พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับ มาก ยกเว้นเรื่อง นักเรียนมีความสามารถในการผลิตชิ้นงานและมีรายได้ระหว่างเรียน ซึ่งอยู่ในระดับ น้อย โดยมีข้อสังเกตว่า นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ใน 3 อันดับสุดท้าย คือ 1) นักเรียนมีความสามารถในการผลิตชิ้นงานและมีรายได้ระหว่างเรียน 2) นักเรียนรู้จักประหยัด 3) นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งผลการวิจัยเรื่อง นักเรียนมีความสามารถในการผลิตชิ้นงานและมีรายได้ระหว่างเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สวาท ภูคำแสน (2535) , และ กรมวิชาการ(2535) ซึ่งพบว่า โครงการส่งเสริมการรวมกลุ่มประกอบอาชีพอิสระเป็นธุรกิจขนาดเล็ก เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนตามนโยบายของกรมสามัญศึกษา มีปัญหาในระดับปานกลาง คือ ด้านการสนับสนุนจากโรงเรียน ด้านการวางแผนและดำเนินการ และด้านการนิเทศติดตามผลประเมินผลและรายงาน ซึ่งปัญหาดังกล่าวมีผลต่อนักเรียนในด้านความสามารถในการผลิตชิ้นงานและมีรายได้ระหว่างเรียน และผู้ใช้หลักสูตรได้แก่ครูผู้สอนมีความเห็นว่า ในการที่นักเรียนจะสามารถนำความรู้ไปประกอบสัมมาชีพและมีความรู้พื้นฐานเฉพาะด้านนั้น น้อยมาก จากเหตุผลดังกล่าว จะเห็นว่าจุดหมายของหลักสูตรที่ต้องการให้นักเรียนผลิตชิ้นงานและมีรายได้ระหว่างเรียน ไม่บรรลุเป้าหมายที่เท่าควร ทั้งนี้ อาจจะเป็นด้วยเหตุที่ว่า นักเรียนที่เข้ามาเรียนสายสามัญ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนใหญ่ต้องการเรียนรู้เพื่อการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามากกว่า การเรียนรู้เพื่อออกไปประกอบอาชีพ

ดังนั้น จึงทำให้นักเรียนขาดความสนใจและกระตือรือร้นในการผลิตชิ้นงาน มีข้อสังเกตว่า การปฏิบัติงานแต่ละชิ้นส่วนใหญ่เป็นงานที่ได้รับมอบหมายจากสั่งงาน เพื่อประกอบการเรียนการสอน โดยไม่ได้คำนึงถึงการหารายได้ระหว่างเรียน แต่ในเรื่องนี้ขัดกับผลการวิจัยของ รฤต บุญชูศรี (2536) ซึ่งพบว่า นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียนมากกว่า 50 บาท ต่อปีต่อคน ซึ่งได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายของโครงการ จากประเด็นนี้ ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า ข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างอาจไม่ตรงกัน รวมทั้ง การสร้างแบบเครื่องมือวิจัยที่แตกต่างกัน จึงทำให้ได้คำตอบจากงานวิจัยที่แตกต่างกัน ซึ่งในเรื่องนี้ กรมสามัญศึกษาควรจะได้มีการทบทวน นโยบายการส่งเสริมการประกอบธุรกิจขนาดเล็กและการมีรายได้ระหว่างเรียนเสียใหม่ถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติหรือไม่ และควรการจัดสรรงบประมาณและบุคลากรให้เพียงพอในการดำเนินการตามโครงการ

จากผลการวิจัยในหัวข้อเรื่อง นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีคุณลักษณะอยู่ในระดับ มาก ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พงศ์พิศ ทะคง (2527), ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2528) ที่พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนา กล่าวคือ นักเรียนไม่สนใจต่อการเรียน นักเรียนเรียนโดยไม่มีเป้าหมายในอนาคต ขาดแรงจูงใจในการศึกษาหาความรู้ ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้นักเรียนขาดความ ตั้งใจ ขาดขาดอดสาเหที่จะเรียนหนังสือและสภาพสิ่งแวดล้อมในสังคมปัจจุบันมีสิ่งยั่วยุและสถานเริงรมย์จำนวนมาก ทำให้ไม่รักการอ่านไม่สนใจที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ดังนั้น โรงเรียนควรปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน โดยครูหรืออาจารย์ที่ปรึกษามีบทบาทสำคัญ ที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนรักการอ่านได้ เช่น การมอบหมายงานหรือการบ้านให้นักเรียนไปศึกษานอกเวลาเรียน การให้ทำรายงาน การทดสอบและประเมินผลการเรียนอย่างสม่ำเสมอ การจัดมุมหนังสือหรือมุมห้องสมุดในชั้นเรียน ซึ่งการจัดกิจกรรมดังกล่าวจะช่วยให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านได้บ้างในที่สุด จากประเด็นนี้ ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่สนับสนุนนักเรียนให้มีความนิยมที่ถูกต้อง เพื่อให้เกิดการยอมรับโดยฝึกให้นักเรียนรู้จักผิดชอบจนติดเป็นนิสัยเช่น ค่านิยมในการขยัน ประหยัด การรักษาความสะอาด การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการทำงานเป็นหมู่คณะและปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย เป็นต้น

5.4.3 ปัญหาการใช้หลักสูตร

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมและรายเรื่องปัญหาการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับ น้อย ปัญหาแต่ละด้านอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน คือ ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการนิเทศ ติดตามประเมินผล

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมหมาย ปานสันเทียะ (2536) ซึ่งพบว่า ปัญหาการปฏิบัติการบริหารหลักสูตรอยู่ในระดับ น้อย เช่นกัน ซึ่งผลการวิจัยออกมาสอดคล้องกันนี้ อาจเป็นเพราะลักษณะของแบบสอบถามงานวิจัยแต่ละด้านตรงกัน รวมทั้งในรายละเอียดของแต่ละปัญหาและถึงแม้ว่าจะทำการวิจัยในหน่วยงานที่ต่างสังกัดกัน ระหว่างกรมสามัญศึกษากับสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ก็ไม่ทำให้ผลการวิจัยแตกต่างกัน เนื่องด้วยพื้นที่ที่ทำการศึกษามีขนาดใกล้เคียงกันคือจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดนครราชสีมา ส่วนที่ผลการวิจัยขัดแย้งกับผลงานวิจัยของ รัชชัย สุภาคคี (2535) ประสพ โพธิสม (2535) ซึ่งพบว่า ปัญหาการบริหารหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้มีปัญหาอยู่ในระดับ มาก นั้น อาจเป็นเพราะประเด็นปัญหาในรายละเอียด มีการสร้างแบบสร้างแบบสอบถามที่แตกต่างกัน และเมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและประมวลผลแล้ว จึงทราบผลการวิจัยว่ามีปัญหาอยู่ในระดับ มาก

ด้านการเตรียมความพร้อม จากผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมแล้ว ปัญหาการเตรียมความพร้อม อยู่ในระดับ น้อย ยกเว้นปัญหาเรื่อง ครูได้รับชั่วโมงสอนมากเกินไป และโรงเรียนไม่งบประมาณที่จะจัดซื้อวัสดุเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับ มาก ประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พงศ์พิศ ทะคง (2523) , ประสพ โพธิสม (2535), พิชัย งามจิตร์ (2537) ซึ่งพบว่า จำนวนชั่วโมงสอนของครูมากเกินไป ทำให้ครูมีการสอน นอกเหนือจากงานพิเศษที่ได้รับมอบหมายซึ่งเหตุผลที่ทำให้ครูได้รับชั่วโมงสอนมากนั้น อาจเป็นเพราะบุคลากรในโรงเรียนไม่เพียงพอกับรายวิชาที่โรงเรียนเปิดสอน ประเด็นปัญหานี้ มีข้อสังเกตว่า มักจะพบมากในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ในบางพื้นที่ เนื่องจากห่างไกลความเจริญ ครูที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งส่วนใหญ่ทำงานได้ไม่นานก็หาวิธีย้ายตัวเองออกจากพื้นที่ไปช่วยราชการที่อื่น จึงทำให้โรงเรียนขาดแคลนบุคลากร ครูที่เหลืออยู่ต้องภาระงานสอนจำนวนมาก จากประเด็นนี้ ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดและโรงเรียนควรที่ได้สำรวจอัตรากำลังโรงเรียนของตนเอง ว่า อัตราขาดหรือเกินอย่างไรบ้าง รายวิชาใดขาด รายวิชาใดเกิน จะเกลี่ยอัตรากำลังอย่างไร เช่น โรงเรียนบางโรงเรียนขาดแคลนในรายวิชา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ หรือวิชาบังคับอื่นๆ แต่อาจจะเกินในรายวิชาพื้นฐานอาชีพ เนื่องจากหลักสูตรให้ค่านักเรียนน้อย แต่ในบางโรงเรียนก็อาจขาดแคลนในรายวิชาพื้นฐานบางสาขาที่ครูไม่มีความรู้และประสบการณ์เพียงพอที่จะสอนได้ การแก้ปัญหาอาจกระทำได้โดย บางโรงเรียนที่มีเงินสนับสนุนจำนวนมาก อาจต้องใช้งบประมาณของโรงเรียนจ้างครูอัตราจ้าง หรือให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับกลุ่มโรงเรียนแลกเปลี่ยนอัตรากำลังให้ไปช่วยราชการในส่วนที่ขาดจากประเด็นนี้ ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดควรจะได้มีการ

สำรวจครูทุกโรงเรียนในสังกัด เพื่อบรรจุแต่งตั้งหรือเกลี้ยอัตรากำลังให้เหมาะสมเพื่อลดปัญหาดังกล่าว

จากผลการวิจัยในหัวข้อเรื่อง โรงเรียนที่มีงบประมาณที่จะจัดซื้อสื่อการสอนและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับ มาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิชัย งามจิตร (2537) ซึ่งพบว่า โรงเรียนได้รับงบประมาณไม่เพียงพอและส่วนใหญ่ได้รับเงินงบประมาณจำกัด ทำให้ไม่สามารถพัฒนาและดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนได้ โดยเฉพาะงบประมาณที่จะนำมาจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เนื่องจากวัสดุอุปกรณ์แต่ละชิ้นมีราคาแพง การจัดทำโครงการแต่ละโครงการต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก โรงเรียนส่วนใหญ่ที่อยู่ห่างไกลไม่ได้รับเงินสนับสนุนอย่างเพียงพอ การมีส่วนร่วมของชุมชนหรือจากผู้ปกครองนักเรียนมีน้อย เนื่องจากมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่สู้ดีนัก จากประเด็นนี้ ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า กรมสามัญศึกษา สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดหรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดงบประมาณให้แก่โรงเรียนให้เพียงพอ รวมทั้งจัดส่งผู้เชี่ยวชาญไปให้ความรู้แก่ครูและนักเรียนในการใช้และผลิตสื่อ เพื่อให้ระบบการจัดการเรียนการสอนในแต่ละโรงเรียนได้มาตรฐานเดียวกัน ปัญหาการย้ายโรงเรียนเข้ามาเรียนในเมืองก็จะลดน้อยลง

ด้านการจัดการเรียนการสอน จากผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายเรื่อง โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น มีปัญหาอยู่ในระดับ น้อย 3 ปัญหาอันดับแรกคือ 1) นักเรียนไม่ได้ลงมือปฏิบัติจริงที่จะทำให้เกิดความคิดรวบยอด 2) ครูสอนโดยไม่ฝึกให้นักเรียนใช้ทักษะกระบวนการ 3) ครูไม่ได้นำผลการเรียนไปประเมินปรับปรุงการเรียนการสอน จากประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พงศ์พิส ทะคง (2523) , เจิม สืบขจร (2526) , สุวรรณ อาสนะ (2534) , ธวัชชัย สุตาศักดิ์ (2535) ซึ่งพบว่า โรงเรียนมีห้องปฏิบัติการไม่เพียงพอ การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ การขาดแคลนดังกล่าว มีผลทำให้นักเรียนไม่ได้ลงมือปฏิบัติจริง ที่จะทำให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดได้ ประกอบกับครูส่วนใหญ่ยังใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย จึงทำให้นักเรียนไม่ได้มองเห็นภาพที่แท้จริง จากประเด็นนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกรมสามัญศึกษา ควรจัดสรรงบประมาณด้านอาคารสถานที่ให้แก่โรงเรียนต่างๆอย่างพอเพียง รวมทั้ง งบประมาณที่จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง และจากผลการวิจัยที่พบว่า ครูสอนโดยไม่ฝึกให้นักเรียนใช้ทักษะกระบวนการ ก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ครูผู้สอนควรนำไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยปรับเปลี่ยนพลิกแพลงให้เหมาะสมกับเนื้อหาการเรียน มีเทคนิคการสอนใหม่ จัดการเรียนการสอนที่หลากหลายฝึกให้นักเรียนคิด วิเคราะห์เปรียบเทียบทางเลือกให้เกิดความรู้ความเข้าใจ โดยไม่ต้องท่องจำ

ด้านการนิเทศติดตามประเมินผล จากผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายเรื่อง โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่นมีปัญหาในระดับ น้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกรมสามัญศึกษา (2535) และวิจิตรา บุญบา (2535) ซึ่งพบว่า ผู้บริหารไม่มีเวลานิเทศ ขาดการนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบ ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ครูไม่ได้รับการพัฒนาและปรับปรุง การเรียนการสอน ซึ่งไม่สอดคล้องกับนโยบายของกรมสามัญศึกษาที่เน้นให้แต่ละโรงเรียนจัดการนิเทศภายในโรงเรียน โดยให้ผู้บริหารสามารถนิเทศกันเองได้ เพื่อจะได้ปรับปรุงครูและ สภาพการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่พึงประสงค์ สามารถใช้หลักสูตรได้อย่าง มีประสิทธิภาพและสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร

5.4.4 แนวทางการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอ 5 อันดับแรกได้แก่

- 1) โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณ เพื่อผลิตจัดหาวัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอนให้เพียงพอ
- 2) โรงเรียนจัดการอบรมประชุมสัมมนาให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร
- 3) โรงเรียนควรมี อาคารสถานที่ ห้องปฏิบัติการและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆอย่างพร้อมเพียง
- 4) โรงเรียนมีความพร้อม ด้านเอกสาร วัสดุอุปกรณ์ หนังสือตำราเรียนและแหล่งวิทยาการ
- 5) ผู้บริหารและครูควรมีความรู้ความเข้าใจหลักสูตรฉบับปรับปรุงให้มากขึ้น

จากประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พงศ์พิศ ทะคง (2523) , เอกชัย กาญจนนา (2528), สุวรรณ อาสนะ (2534) , วิจิตรา บุญบา (2535) ,สงกรานต์ คำพิไลย (2535) , พิชัย งานจิตร (2537) ซึ่งพบว่า โรงเรียนควรได้รับการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาการบริหารและการใช้หลักสูตร คล้ายๆกัน คือ มีเอกสารห้องปฏิบัติการและแหล่งวิทยาการไม่เพียงพอ ผู้บริหารและครูขาด ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตร จากประเด็นนี้ โรงเรียนควรให้การสนับสนุนให้ เพียงพอแก่ความต้องการ รวมทั้ง ควรจัดส่งครูเข้าร่วมการอบรมประชุมสัมมนาทั้งกับโรงเรียน มัธยมศึกษา เพื่อปรับกิจกรรมการเรียนการสอน เนื่องจากบุคลากรส่วนใหญ่ในโรงเรียนยังไม่มี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่ดีพอ ให้มีความรู้ความเข้าใจการใช้หลักสูตรฉบับปรับปรุง ให้มากยิ่งขึ้นและสามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่โรงเรียน โดยโรงเรียนควรได้ รับการสนับสนุนในด้านเอกสาร วัสดุอุปกรณ์และแหล่งวิทยาการให้เพียงพอ มีห้องปฏิบัติการ ต่างๆที่เอื้อต่อการเรียนการสอน เช่น ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาต่าง ประเทศ เป็นต้น ในประเด็นนี้ผลวิจัยเห็นว่า กรมสามัญศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ การสนับสนุนด้านงบประมาณ บุคลากร อาคารสถานที่ สื่อการสอนและแหล่งวิทยาการให้ เพียงพอ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพต่อไป

5.5 ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะสำหรับกรมวิชาการ

(1) กรมวิชาการควรศึกษาและติดตามการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านโครงสร้างของหลักสูตร หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรการวัดและประเมินผลการเรียน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการใช้หลักสูตรให้เป็นมาตรฐานขั้นพื้นฐานเดียวกันและเป็นที่ยอมรับ

(2) โครงสร้างของหลักสูตร ควรมีลักษณะของการยืดหยุ่นในลักษณะบูรณาการ โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนหรือท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม ในการวางแผนกำหนดแนวทาง การใช้หลักสูตรให้มากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการทั้งแก่ผู้เรียนและท้องถิ่น

(3) การจัดทำหลักสูตร ควรคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนฝึกการคิดอย่างเป็นระบบสามารถวิเคราะห์เป็น สังเคราะห์เป็น

(4) กรมวิชาการควรจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร แนวการสอน รวมทั้งรายงานผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรให้เพียงพอ และแจ้งให้โรงเรียนต่างๆทราบเพื่อจะได้ศึกษาและปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง

2) ข้อเสนอแนะสำหรับกรมสามัญศึกษาและสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด

(1) กรมสามัญศึกษาควรจัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียนในสังกัด อย่างเพียงพอกับการดำเนินงานของโรงเรียนและการควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณ ในการดำเนินงานกิจกรรมของโรงเรียนให้เกิดการพัฒนาและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน รวมทั้ง ให้นักเรียนได้มีโอกาสเข้าเรียนโดยไม่เรียกเก็บเงินบำรุงการศึกษา

(2) กรมสามัญศึกษาควรทบทวนนโยบาย ส่งเสริมการรวมกลุ่มประกอบอาชีพอิสระเป็นธุรกิจขนาดเล็กและมีรายได้ระหว่างเรียน ถึงความเป็นไปได้ของการปฏิบัติ ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น โดยกรมสามัญศึกษาและสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดควรติดตาม ให้การสนับสนุน ทั้งในด้านงบประมาณเงินสนับสนุน บุคลากรที่ดูแลรับผิดชอบโครงการ รวมทั้ง การนิเทศติดตามและรายงานการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

(3) กรมสามัญศึกษาและสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด ควรให้พิจารณาจัดสรรงบประมาณสนับสนุนด้านอาคารเรียน อาคารประกอบและโรงฝึกงานให้มากขึ้นและให้เพียงพอเพื่อพัฒนาห้องปฏิบัติการ ห้องสมุดและแหล่งวิทยาการให้เพียงพอกับความต้องการ

(4) สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด ควรจัดการประชุมสัมมนาครูอาจารย์ เพื่อชี้แจงรายละเอียดของหลักสูตร และการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและมีการปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน

3) ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียน

- (1) โรงเรียนควรจัดการเรียนการสอน เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตรให้มากขึ้น โดยเฉพาะค่านิยมพื้นฐานของสังคมไทย
- (2) โรงเรียน ควรปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาสื่อการสอน มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนให้มากยิ่งขึ้น
- (3) โรงเรียนควรปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้มีความหลากหลาย เพื่อสนองตอบความต้องการของผู้เรียน และเปิดโอกาสให้นักเรียนผลิตชิ้นงาน รวมกลุ่มธุรกิจขนาดเล็กสามารถหารายได้ระหว่างเรียน
- (4) โรงเรียนควรทบทวนการวัดผลและประเมินผลการเรียน ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กระทรวงศึกษากำหนด โดยเน้นพฤติกรรมที่แสดงออกจริงของนักเรียนจะให้คะแนนสะสมไว้และลดความสำคัญของการสอบให้น้อยลง
- (5) ผู้บริหารโรงเรียนควรเป็นผู้นำทางวิชาการ ในการพัฒนาและปรับปรุงการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยให้เวลาของอยู่ในโรงเรียนให้มาก เพื่อจะได้รับรู้ปัญหาให้การนิเทศ ช่วยเป็นที่ปรึกษาและแก้ไขบกพร่องแก่ครู ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่โรงเรียนและนักเรียนที่เป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคต

4) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเรื่องต่อไปนี้

- (1) ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เรื่อง ปัญหาการใช้หลักสูตรในโรงเรียนสาขาหรือโรงเรียนโอกาสทางการศึกษา
- (2) ควรศึกษาวิจัยกรณีศึกษา เรื่อง การพัฒนาโครงสร้างของหลักสูตรกับความต้องการชุมชนและท้องถิ่น
- (3) ควรศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการบริหารหลักสูตรของผู้บริหาร โดยศึกษาเป็น กรณีศึกษา โรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งหรือการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียน
- (4) ควรศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียน เรื่อง ความสัมพันธ์ของการจัดการศึกษาในโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะของนักเรียน
- (5) ควรศึกษาดูตามเรื่อง การติดตามนโยบายการส่งเสริมการประกอบธุรกิจขนาดเล็กและการมีรายได้ระหว่างเรียน